
A Műegyetemre járó külföldi hallgatók térbeli eloszlása és ennek mikroléptékű megnyilvánulási formája Budapesten

Spatial distribution and its micro-scaled manifestation of the international students studying at the BME

2021. NOVEMBER 16.

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

TUDOMÁNYOS-MŰVÉSZETI DIÁKKÖRI KONFERENCIA, 2021

Gyányi Tímea

Konzulens: Dr. Balizs Dániel

Építészmérnöki kar, Urbanisztika Tanszék

Tartalom

Bevezető	2
Az ösztöndíjról	4
Módszertan	5
Az ösztöndíjprogram és a Műegyetem számadatai	7
Szegregáció	9
Esettanulmány	11
Összefoglalás	17
Irodalom, referenciák	18

Bevezető

Az utóbbi években hirtelen növekedésnek indult a külföldről érkező hallgatók száma. A diákok területi elhelyezkedéséről, lakhatási körülményeiről és esetleges konfliktusairól jelenleg nagyon kevés információval rendelkezünk. A kulturális különbségek igen nagy szerepet játszanak az érintett tanulók közösségbe való beilleszkedésében, sőt mi több, fizikai elhelyezkedésében. Ezáltal a távolság nem csak a szociális környezetükre hat ki, előbb-utóbb tényleges fizikai távolság is kialakul. A következőkben olyan ezek által felmerülő kérdésekre keresem a választ, miszerint ez a fizikai távolság mekkora mértékű, miben nyilvánul meg és mind a lakókörnyezetet, mind az érintetteket, mind a személyt hogyan határozza meg. Először városszintű léptékben mélyülök el, melyet a mikroléptékű, bérház méretű lakókörnyezet követ. Feltételezésem szerint a fiatalok ezen csoportja a városi tér csak egy viszonylag behatárolt részét használja és a csoporthoz tartozók egymáshoz képest koncentráltan helyezkednek el.

Ezen feltételezés a tanulmányaim mellett folytatott munkámból adódik, melyet a Műegyetem keretein belül végzek, így tapasztalataim segítségével igyekszem betekintést nyújtani a fent említett témakörök részleteibe. Immár egy éve az Egyetemen, azon belül a Hallgatói Szolgáltatási Igazgatóság (HSZI) alatt működő mentorcsapatban dolgozom, a HSZI, Tanulmányi Hivatal, egyéb hivatalok és az *Stipendium Hungaricum* (később *SH*) ösztöndíjjal rendelkező hallgatók kapcsolattartását segítve. Feladatkörömbe tartozik az egyedül kevésbé boldoguló tanulók albérletkeresésének támogatása is, szerződések átnézése, kapcsolattartás a főbérlőkkel és maga a lakás megtekintése is.

A továbbiakban említésre kerül a HÖÖK (Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája) nevű szervezet is, mely az országszerte 12 egyetem mentorcsapatát fogja össze. Mind az IMT (International Mentor Team), mind a HÖÖK részeseként napi szinten találkozom a kutatásban említett hallgatókkal, segítem őket és kommunikálok velük, továbbá érintettségem olyan mértékig terjed, hogy a 2021/22-es tanév első szemeszterét a külföldiek által lakott kollégiumban életvitelszerűen is töltöm.

Úgy gondolom, a felmerülő kérdésekre a válaszkeresést megnehezíti, hogy a hallgatók szokásaiból és a köztünk, mint eltérő nemzetiségek között adódó különbségekből kifolyólag sokan zárkózottabbak, személyes információ megosztására kevésbé hajlamosak. Többek

között ezt tartom az egyik fő oknak, amiért beilleszkedésük nem olyan egyszerű. Ennek megfelelően a felméréshez készített, általam összeállított kérdőív teljes mértékben önkéntes, anonim és pusztán a lakhatásuk elhelyezkedését, illetve minőségét célozza. Adataikhoz egyedül én férek hozzá és azokat bizalmasan kezelem.

Végeredményként valószínűnek tartom, hogy a tradicionális bérházas övezet, VII., VIII. és IX. kerületek felülreprezentáltsága lesz mérvadó. Véleményem szerint az elszigetelődésük nem csak elhelyezkedésben lesz kimutatható, az interjú során azt is vizsgálni fogom mikroléptékben, hogy a választott interjúalanyom kapcsolata milyen minőségű a lakókörnyezetében megtalálható többi emberrel. Az általam várt eredmény az, hogy a diákok kevés, vagy leginkább semmilyen kapcsolatot létesítenek a környezetükben élőkkel. Elvárásom alapján a szomszédaik nyitottabban kezelnék az általuk amúgy ismeretlen kultúrából érkezőket.

Az ösztöndíjról

Az utóbbi években a külföldről érkező, Magyarországon tanulni vágyó hallgatók létszáma növekvő tendenciát mutatott. Ahogy egy studentifikációról írt tanulmány is részletezi (*Fabula, Boros, Pál, Kovács, Horváth, 2017*), főként Józsefvárosban, de fővárosunk egyéb kerületeiben is jellemző a tanulók létszámának gyarapodása. A budapesti studentifikáció trendje azóta, még inkább fölfelé tart. A téma így továbbra is aktuális, talán jobban, mint valaha.

Mint Magyarország legtöbb egyeteme, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem is számos tanulmányi lehetőséget, támogatást nyújt hallgatóinak, nem csak ország-, de világszerte kínálva azokat. Az olyan ösztöndíjak, mint például a jól ismert Erasmus Európán belül, míg a következőkben sokszor említendő SH ösztöndíj a 3. világbeli országokból érkező tanulókat segíti. Dolgozatomban róluk és az általuk kifejtett hatásról lesz szó, leszögezve, hogy az ösztöndíj az ország legtöbb nagy egyetemén (mint Semmelweis Egyetem, vagy a Pécsi Tudomány Egyetem) megtalálható, azonban a Műegyetemhez kapcsolódó személyes szálaim miatt kutatásom csak a BME-t látogató hallgatókra terjed ki. A csoportot tovább szűkítem a Budapest határain belül életvitel szerűen tartózkodó fiatalokra. A kutatás során készített statisztikákban külön kezelem külföldi hallgatók által lakott Visit Hostel névre hallgató kollégium adatait, tekintettel a statisztikák egyensúlyának felborulására – a kollégiumot jelenleg mintegy 290 diák lakja a 11. kerület szívében, a Móricz Zsigmond körtérről nyíló Vásárhelyi Pál utcában. A hallgatók létszáma itt igen koncentrált, a nagy hallgatói tömeg komolyan befolyásolná az eloszlást. A maga módján ez is beletartozik a tanulókat érintő szegregáció tematikájába, azonban külön fejezetet érdemelne: a továbbiakban kizárólag a városban albérletet, illetve szobát bérlő tanulókra koncentrálok.

A támogatást Dél-Amerika, Afrika és Ázsia teljes területéről érkező tanulók vehetik igénybe és ellenben az Erasmus ösztöndíjas európaiakkal, ők egész tanulmányukat itt folytatják, legyen szó BsC, MsC vagy PhD képzésről. Jelenlétük ezres nagyságrendű, a BME-n tanulók 12%-át teszi ki, így mondhatjuk, hogy befolyásoló hatással vannak nem csak az Egyetem, hanem a főváros légkörére is.

Módszertan

Kutatásom egy, az SH ösztöndíjjal rendelkező hallgatóknak meghirdetett kérdőív segítségével végeztem. Az összes adat az általam készített kérdőív eredményeiből, az egyetem által elkészített és bárki számára rendelkezésre álló statisztikákból, illetve az IMT és HÖOK szervezetek tagjaként általam hozzáférhető információkból áll össze.

A dolgozat témája kapcsán ezenkívül – mint kvantitatív módszer – a területi egyenlőtlenségi mutatók közé tartozó disszimilitási index alkalmazása tűnt célszerűnek, mellyel az egyes társadalmi csoportok egymástól való elkülönülését, szegregációját számszerűsíthetjük. Fogalma, mérésének széleskörű igénye, valamint az erre kidolgozott módszerek többsége az Egyesült Államokból származik: a különböző társadalmi csoportok nagyvárosi területi elkülönülése, pontosabban annak egyre nyilvánvalóbbá válása nyomán az 1940-es, 1950-es évekre tehető a szegregáció vizsgálatának kezdete (*Massey, D. S. & Denton, N. A., 1988*). A disszimilitási index „az egyenletességtől való eltérést méri, értéke azt mutatja, hogy a teljes kisebbség mekkora részének kellene elköltöznie ahhoz, hogy eloszlása a teljes területen egyenletes legyen” (*Gergely J., 2009*), azaz „egy területi jelenség hány százalékát kellene átcsoportosítani a területegységek között ahhoz, hogy a területi megoszlása azonos legyen a vele összevetett jelenségével” (*Nemes Nagy J., 1984*). Társadalmi célú vizsgálatokban, városkutatásokban tehát a disszimilitási index két közösség elkülönülésének mértékét adja meg. Értéke 0 és 100 közötti, 0 abban az esetben, ha a vizsgált csoportok eloszlása maximálisan egyenletes, és 100, amennyiben a keveredés teljes hiánya tapasztalható. Képletben kifejezve:

$$D=1/2 \times \sum |A_i - B_i|$$

ahol A és B a két csoport, míg „i”-vel kiegészülve az adott területen százalékban kifejezett arányukat kapjuk meg (*Bajmócy P. 2009*).

A dolgozat második felében egy példát fogok bemutatni, melyet terepi felméréssel és az adott helyszínen lakó külföldi hallgató, illetve lakótársa interjúvolásával vizsgáltam meg. Az interjúm közvetlen alanyához személyes kapcsolatom is fűződik, a Brazíliából érkezett lány szintén a HÖOK mentorcsapat tagja és az egyetemünk Építészmérnöki Karának harmadéves tanulója egyaránt. A kutatásban önkéntesen és szívesen vettek részt.

A tanulók budapesti elhelyezkedésének felméréséhez a már meglévő egyetemi adatbázis nem bizonyult elegendőnek, a lakcímük ugyanis nincs hivatalosan nyilvántartva. Módszertanom része így egy általam összeállított kérdőív és az abból létrehozott adattábla volt. A kért információ átadása anonim módon történt, a megadott lakcímek névvel történő beazonosítása általam sem lehetséges. Fő célja Budapest külföldi hallgatók által lakott pontjainak megismerése.

A kérdéssor tartalmazta az olyan adatok lekérését, mint: a hallgató lakcímének kerülete, utcája és házszáma (utóbbi mellőzhető volt, annak hiányában is figyelembe vettem a kitöltést). Lakhatásuk típusának definiálása az alábbiak megadásával: a hallgató albérletben, privát kollégiumban vagy bérelt szobában lakik-e. Lakótársainak száma (opciók itt 0-tól 2-ig, illetve “3 vagy annál több” voltak) és származási helyük is szerepelt a kérdések között. A vizsgálat 2021 őszi adatokat tükröz, a potenciálisan belekerülhető tanulók száma 1.888.

A kérdőívet 130-an, a jelenlegi összes SH-s hallgatók 7%-a töltötte ki. Ebből 45 a kollégiumban lakik, így azokat leszámítva 85 hallgató adatai állnak a rendelkezésre.

Az ösztöndíjprogram és a Műegyetem számadatai

Magyarországon felsőoktatásban való részvételre számos lehetőség áll rendelkezésre: Bár a diákok több, mint fele önköltséges képzésen vesz részt, számos ösztöndíjprogrammal találkozhatunk. Ilyen az Erasmus+ program, mely európai hallgatóknak nyújt betekintést az itthoni oktatásba, 1 vagy 2 szemeszter erejéig. Megemlítendő a SCYP (Scholarship for Christian Young People) program is, ami főként a saját országukban kereszténységük miatt üldözött hallgatókat segíti. Az általam vizsgált ösztöndíjnak, a *Stipendium Hungaricum* ösztöndíj-programnak azonban más célja van: lehetővé teszik az Európán kívülről érkező, de Európában tanulni vágyó hallgatóknak is az oktatást. Alap-, mester- és doktori képzés egyaránt elérhető a külföldiek számára is, az *SH-s* hallgatók teljes tanulmányukat itt folytatják. Fontosnak tartom még megjegyezni, hogy a magyar oldalról a programban állami, vagy államilag elismert egyházi fenntartású felsőoktatási intézmények képzései csatlakozhatnak (*Tempus Közalapítvány honlapja*).

A különböző ösztöndíjprogramokra összesen 33 ezer tanuló érkezett meg a 2020-as évben. Ebből 19 ezer önköltséges képzésen tanul, 4.500 Erasmus+-os, továbbá kilencezer SH ösztöndíjjal rendelkezik.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem külföldi hallgatói létszáma kissé más arányokkal alakul, illetve a létszám évről évre növekszik, melyet a következő statisztika adekvát módon képvisel: az egyetemen 2016-ban 1.320, míg 2020-ban 2.291 külföldi tanuló kezdte meg a tanévet.

Az óriási létszámbeli ugrást látva és az igényt helyesen felmérve mind a diákokkal foglalkozó csapatok (IMT, HÖÖK) létszáma, feladatköre, mind a képzési lehetőségek mennyisége megnőtt. Míg 5 évvel ezelőtt, 2016-ban 19 angol nyelvű képzés volt elérhető a tanulni kívánó fiatalok számára, 2020-ra ez a szám 37-re emelkedett.

Amíg országszinten kilencezer diákról beszélhetünk csak a *Stipendium* program keretén belül, a BME-n a 2020/21-es tanévet megkezdő 21.836 hallgatóból több, mint 8,5%-a *SH-s*. (*BME Tények és adatok, 2021*). Ez 1.888 hallgatót jelent csak a Műegyetemen, így elmondható, hogy a Magyarországon tartózkodó SH ösztöndíjjal rendelkező hallgatók több, mint ötöde a Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen tanul. A hallgatók befogadási rátája évről évre nő, illetve túljelentkezés is megfigyelhető. Az adatokból a jövőbe nézve is tehetünk

becsléseket: a program sikerére való tekintettel további növekedésre számíthatunk a Tempus Közalapítvány által létrehozott ösztöndíjprogramon történő részvételben.

Kétségtelenül a *Stipendium Hungaricum* ösztöndíjas csoport a legdiverzebb. Résztvevői 69 különböző országból érkeztek meg 2021 októberére a világ legkülönbözőbb pontjairól, különböző nyelveket és kultúrákat hozva magukkal. Azerbajdzsán (187), Kazahsztán (187) és Brazília (182) a legrepresentáltabb, de számottevő még a jordániai és pakisztáni hallgatók jelenléte is.

Érdekesség még, hogy az 1.888 tanuló közül csupán 641 nő, a programban a Műegyetemen jelenleg 1.243 férfi vesz részt. A tanulók életkora szintén vegyes, a legidősebb hallgató születési éve 1975 (46 éves), míg a legfiatalabb 2003-as (18 éves). Alapképzésen 750-en, mesterképzésen 722-en, doktori képzésen 275-en, egységes, osztatlan képzésen 120-an (ezek mindegyike építész) tanulnak, előkészítő szemeszteren 46-an vesznek részt. Továbbá az ösztöndíjasok között szerepel hat magyar képzésen tanuló hallgató is, ebből öt alap-, egy mesterképzésen tanul.

Szegregáció

A szegregációnak több fajtája létezik és az életünk nagyon sok területén találkozhatunk vele. Legyen szó szakmák közötti különbségekről, iskolai kapcsolatokról vagy akár lakhelyről, a fizikai távolságban megnyilvánuló elkülönülést szegregációnak nevezzük (*a földrajzi távolság gyakran a társadalmi távolsággal is összefügg*). Lehet szó vallási alapú szegregációról és etnikai alapúról is. A megkülönböztetés nem mindig tudatos, de a háttérben előfordulhat szándékosság is – az elkülönülésben érintett kisebbség tudatosan zárkózik el a többségtől, de előfordulhat az is, hogy egyszerűen nem tudnak beépülni környezetükbe.

A társadalmi jelenségek ezen fajtája egyáltalán nem újdonság, több, mint 100 éve is foglalkoztak már a kérdéskörrel. Durkheim “mechanikus szolidaritása” azt mondja ki, hogy az azonosságon nyugvó csoportszolidaritás a közösséggel való olyan azonosulás, amelytől még idegen volt az individuum autonómiakeresése (*Ferge, 1990*). Ebben a környezetben a diverzitás hátráltatónak bizonyul, az egyén önmagában “gyenge”, közös pontot felfedezve a csoport tagjai követni fogják egymást (*J. A. Davis, 1963*). Paradox módon minél inkább elszigetelődnek, annál inkább felveszik egymás viselkedését és hozzáállását az elhatárolódás felé, fokozva azt.

Felmerül a kérdés, hogy szükséges-e a szegregáció megszüntetése, egy negatív hatással rendelkező társadalmi koncepcióról van-e szó?

Egy társadalmi integrációról szóló tanulmány megállapította, hogy a “szegregáltság nemhogy nem zavarta a társadalmi reprodukciót, a társadalom biztonságos működőképességét, hanem annak “természetes kerete”, feltétele volt.” (*Ferge, 1990*). Objektíven tekintve a társadalmi rétegek között kialakuló elszigetelődés tehát nem feltétlenül sorolható a “rossz” kategóriába.

A már említett, studentifikációról szóló tanulmány (*Fabula, Boros, Pál, Kovács, Horváth, 2017*) kitér a “diák gettók” (“student ghetto”) kialakulására Józsefvárosban, ez a hallgatói csoportok elszigetelődését jelenti már-már gettószerűen elkülönülve, megint csak erősítve a feltételezést, hogy sokan nem tudnak, illetve nem is akarnak integrálódni.

“Valószínűsíthető, hogy minél elfogadottabb és szilárdabb volt a szegregáció, azaz minél pontosabban ki volt jelölve mindenki megkérdőjelezhetetlen helye a társadalomban,

annál ritkábbak lehetnek a dezintegráltság, a társadalom egészéről való egyéni leszakadás tünetei.” (Ferge, 1990). Bár nem ennyire élesen, de ugyanez a célcsoportomról, a külföldi hallgatókról is elmondható: a társadalom ezen rétege igen sokszínű és mint egyetemisták, megvan a helyük a társadalomban, így egyénileg nincsenek elszigetelve.

A fent említettek várhatóan kerületenként eltérő mértékben (nem egyenletesen) fognak megjelenni, összességében azt feltételezem, hogy a diákok egymáshoz viszonyított elhelyezkedése koncentrált.

Esettanulmány

Az interjúm során alkalmam adódott hosszabban elbeszélgetni egy brazil építész hallgatóval, aki a mindennapjait Budapesten éli immár harmadik éve. Tapasztalatairól, az elmúlt pár év lakhatási szituációjáról és a mostani állapotról számolt be.

Identitása védelmének érdekében az interjúzott hölgyre a következőkben “G.”-ként fogok hivatkozni.

A Keleti pályaudvar felől az Állatorvosi Egyetem felé sétálva forgalmas, ámbar kétséges állapotú utcákon kellett végigsétálnom: a környéken több hajléktalan tartózkodik az épületek aljában meghúzódva, a járdákat néhány helyen szemét borítja. A nagyjából öt percnyi séta után egy négyszintes sárga bérházhoz érkeztem meg. Az épület, annak ellenére, hogy a múlt század közepe táján építhették, meglehetősen jó állapotban van, homlokzata díszes és ép. Az interjúm alanya, a 24 éves építész hallgató bátyjával él az épület második emeletén egy, a körfolyosó közepéről nyíló lakásban.

1. Esettanulmány helyszín, homlokzat

2. Esettanulmány helyszín, lakás bejárata a lépcsőházból

Családi háttérük nem teljesen egyezik az átlagos *SH*-s hallgatókéval: édesanyjuk ugyanis magyar és bár Brazíliában nőttek fel, három évvel ezelőtti költözésüket megelőzően is találkoztak már a magyar kultúrával. A tényt, miszerint ezek ellenére is érinti őket az elszigeteltség, így még érdekesebbnek tartom.

Először előző lakhelyükről érdeklődtem, a jelenlegi lakásukba 2021 augusztusában költöztek be, a Rákóczi úton elhelyezkedő albérletben azonban közel két évet töltöttek. Míg G. inkább semlegesesen áll a Rákóczi úti apartmanhoz, a testvére azt nyilatkozta, jobban szeretett ott élni a lakás és a környezet állapota végett. Bár a költözés nem ívelt át nagy távolságot, hiszen ugyanazon a környéken maradtak, egyértelműen levonható volt a életterük minőségének romlása.

Megosztották velem azt az információt is, hogy a Rákóczi úti lakásban egy harmadik, általuk választott lakótárrsal éltek. A mentor munkám kapcsán sok főbérelővel egyeztettem már, így engem nem ért meglepetésként az egyébként tapasztalatlan lakáskeresőkre érzékenyen ható tény, miszerint hiába a lakótárs választásának lehetősége, a főbérlőknek

gyakran vannak kikötéseik a lakóik származását tekintve. Jelen esetben lakótársuk nem lehetett arab nyelvű, illetve fekete bőrszínű sem.

Ezek után áttértünk jelenlegi lakóhelyükre. Kérdéseimre, miszerint otthon érzik-e magukat itt és kényelmesen élnek-e, igen választ kaptam. Egyetlen kényelmi probléma a lakás alaprajza, a kétszobás lakás egy sávban van a körfolyosó mentén kifizítve. Ilyen módon az előszobából nyílik egy fürdő illetve egy szoba, a szobából a második szoba, onnan pedig a konyhába érkezhetünk meg. Ez felveti a problémát, hogy a második számú szobából a fürdőszoba csak 'szoba1'-en keresztül közelíthető meg, illetve az első számú szobából a konyha 'szoba2'-n való áthaladással látogatható. Testvéri kapcsolatuk révén ebből nem volt sosem probléma.

A lakásról elmondható, hogy az épülethez képest rosszabb állapotú, legalábbis a homlokzatot elnézve más elvárásaim támadtak az albérletbe lépés előtt. Az augusztusi beköltözést megelőzően G. szobájának plafonján beázás is történt a fölöttük elhelyezkedő lakásbeli csőtörés miatt. Ez kijavításra került, nyomai még látszanak, illetve a lakás többi része is használt állapotúnak modható.

Az albérletválasztásban több kritérium is közrejátszott. A főbérelőjük egyben egy rokonuk is, illetve ezen felül az elhelyezkedés is fontos szerepet töltött be költözésükben. A Keleti pályaudvar közelsége és a jól kiépített tömegközlekedés miatt mindkettejük 20 perc alatt ér be az iskolába (4-es metró, számos troli és busz, villamos található a környéken).

Következő pont a kérdéseim között közvetlen lakókörnyezetük, szomszédaikkal létesített kapcsolatuk volt. G. elmondása alapján egyszer volt hosszabb beszélgetésük a közvetlen szomszéddal A beköltözésük estéjén nyitott ablakkal a kellőnél hangosabban beszélgettek, ennek hatására a szomszéd hölgy azonnal értesítette őket a hangzavarról. Nem szerettek volna semmiféle konfliktust, illetve az értesítés jellege is teljesen jóindulatú volt, ezen kívül pedig mindenkit kifejezetten barátságosként írtak le. A lépcsőházban mindenkivel mosolyogva köszönnek egymásnak, kiemelte, hogy legtöbbször a folyosón átellenben lakókat látja, akik kifejezetten szimpatikusnak bizonyulnak számára.

Eredmények

A kitöltött 130 kérdőívől kivettem a kollégiumban tartózkodó hallgatók válaszait (45 fő), így csak az albérletben és privát kollégiumban lakó tanulók válaszaival foglalkoztam, mely 85 főt jelent. Ez a szám 45 különböző nemzetiségre oszlik el és 18-41 éves életkor közöttiek, így elmondható, hogy széles körből érkeztek be a válaszok. A továbbiakban szükségem volt Budapest szerte feljegyzett népességi adatokra, melyhez a KSH-tól kértem le adattáblákat, kerületekre osztva azokat. A lakónépesség száma mellett betekinttem a foglalkoztatottak arányába, a gazdasági aktivitás tanulmányozása miatt. Vizsgáltam a felsőfokú képzettséggel rendelkezők arányát, a nemzetiséghez tartozást és az 1946 előtt épült ingatlanok arányát is.

A kérdőív eredményeként létrehozhattam egy táblázatot a hallgatók kerületi szintű eloszlásával, így a már meglévő népességi adatok összevethetővé váltak.

A lakónépesség száma, a felsőfokú végzettségűek aránya és a foglalkoztatottak aránya adatsorok esetében (a hallgatók eloszlásával összevetve) a disszimilaritási index (DI) 68-69 értéket ér el, ami azt jelenti, hogy a hallgatók inkább nem olyan környékeken élnek, ahol magas a gazdasági aktivitás és a képzettség szintje. A hallgatók területi koncentrációja jóval erősebb, mint a lakónépesség koncentrációja egész Budapesten.

A “nem hazai nemzetiségek”, akik hivatalosan nem minősülnek őshonos kisebbségnek Magyarországon (például: arab, orosz, kínai, vietnámi) esetében a DI értéke 60, ami arra utal, hogy nincs érdemi összefüggés a budapesti nemzetiségek és a vizsgált hallgatók térbeli eloszlása között. A budapesti nemzetiségek tehát nem befolyásolják érdemben a hallgatók lakóhely-, albérletválasztását.

Az 1946 előtt épült ingatlanok esetében a DI értéke 44. Ebből arra következtethetünk, a kérdőívet kitöltő hallgatók inkább olyan kerületekbe költöznek, ahol a régi építésű lakások és ingatlanok felülreprezentáltak.

Konkrét példa is vizsgálat alá kerül: kíváncsi voltam, a hallgatók egy adott nyelvi/kulturális csoportjának térbeli elhelyezkedése mennyire esik egybe a hasonló budapesti kisebbség eloszlásával. A vizsgált csoport az arab ajkúak voltak, a 85 hallgatóból 30 tartozik ide, ők a szírek, irakiak, egyiptomiak, tunéziaiak, algériaiak, jordániaiak és palesztinok együttevén. A budapesti arabok területi eloszlásával összevetve a DI 52 lett, ami azt jelenti,

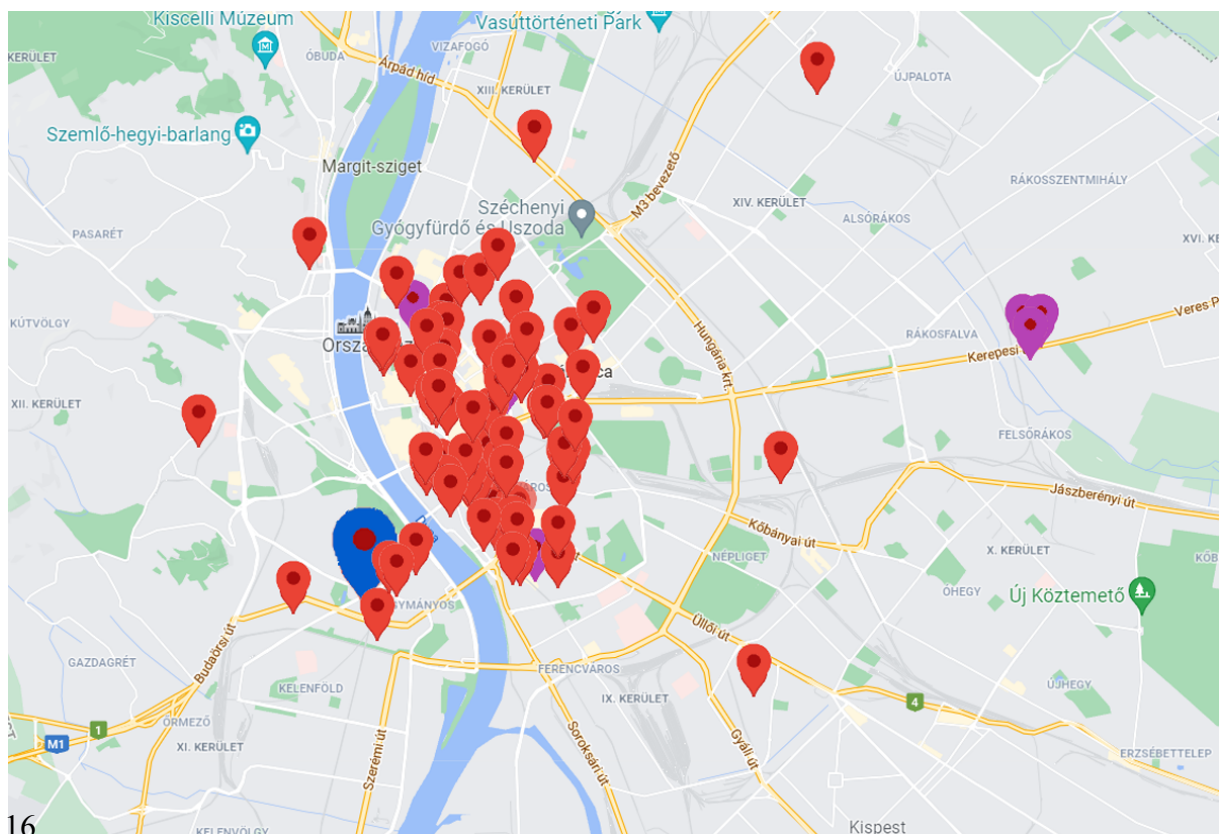
hogy nincs érdemi összefüggés az arab nyelvű hallgatók és a budapesti arab lakosok térbeli mintázata között.

3. Disszimilaritási index értékek

	lakónépesség 2011	felsőfokú képzettség	foglalkoztatott	"Nem hazai nemzetiség"	1946 előtt épült ingatlanok	arabok mínusz arab hallgatók abszolút érték
	mínusz hallgatók (abszolút érték)					
Disszimilaritási index	68,6	68,8	67,8	60,3	44,2	52,1

A kérdőívvel a hallgatók által lakott kerületeket is vizsgáltam. Ennek eredményeképp megkaptam, hogy a VIII. és IX. kerületek a legnépszerűbbek a diákok között, innen a 130-ból 17-17 kitöltést kaptam 2021 október közepéig. Ezt követte az V. kerület 14 és a VII. kerület 13 fővel. A VI. kerület 10 fővel szintén kiemelkedő, illetve az I., IV., XVI. és afölötti kerületekből egy adat sem érkezett be. A további kerületekből érkező válaszok mennyisége elenyésző, 4-5 főre oszlik el.

4. térkép: A hallgatók területi eloszlása Budapesten; (színek: piros-albérlet; lila-magán kollégium; kék: Visit Hostel)

Az adatok összegzése alatt felfigyeltem a lakcímek egymáshoz viszonyított közelségére: sokszor csak pár házszám választott el egy-egy lakást, ez főként a körúton és a Lónyai utca környékén volt jellemző.

Kiemelném, hogy meglepetésként ért az V. kerületi magas jelenlét, az ottani átlagos albérleti árak miatt azt feltételeztem, egyetemistaként anyagilag kevésbé terhelő környékeken fognak eloszlani.

Szintén meglepő, hogy a 11. kerületből csupán öt válasz érkezett: az egyetem közelsége miatt még ha nem is a legnagyobb népszerűsége számítottam, de úgy gondoltam, jóval több nemzetközi hallgatónak adna életteret a kerület.

Az esettanulmány eredményeként megállapítható, hogy a hallgatók tényleg az árat, illetve a városbeli elhelyezkedést veszik figyelembe elsősorban és a környék minősége, illetve az őket körülvevő lakók már kevésbé megfontolandó szempont a lakóhely megválasztásrakor. Nem kommunikálnak annyit a szomszédaikkal, illetve a teret sem úgy használják ki, ahogy a többi lakó szokta - több időt töltenek házon kívül.

Összefoglalás

A kérdőív adatai azt mutatják, a dolgozat eleji feltételezés beigazolódott: az albérletek városbeli elhelyezkedése, a bérleti árak és még sok más tényezőnek köszönhetően a bérházas övezet (V-IX. kerületek) a legnépszerűbb a BME-re járó, *Stipendium Hungaricum* ösztöndíjjal rendelkező hallgatók között.

A tanulók koncentráltságát is megállapítottam, a térkép megfelelően prezentálja az egymáshoz viszonyított elhelyezkedésüket. A diákok sűrűn, egymáshoz közel foglalják el a városi teret.

A mikroléptékű felmérést illetően elmondhatjuk, hogy szintén a korábban előrevetített szituáció áll fenn: G. a köszönésen, formalitásokon kívül nem kommunikál a vele egy térben lakókkal, holott személyisége és kultúrája egyébként megkívánná azt. Ez véleményem szerint betudható a nyelvi és kulturális differenciának.

Irodalom, referenciák

- *Tények és adatok a Műegyetemről (Facts and Figures on BME)*, (2021)
https://www.bme.hu/sites/default/files/csatolmanyok/BME_tenyek_es_adatok_2021.pdf
- *A befelé irányuló felsőoktatási mobilitás gazdasági hatásainak mérése*, (2020),
Tempus Közalapítvány
<https://tka.hu/kiadvany/14366/a-befeleg-iranyulo-felsooktatasi-mobilitas-gazdasagi-hatasainak-merese>
- *Általános etnikai és vallásföldrajz*, 118 p., Bajmócy P. (2009), JATEPress, Szeged
- *Széthúzó falvak, egységes városok*, *Tér és Társadalom* 23. 3. Pp. 111-125., Gergely J. (2009)
- *The dimensions of residential segregation. Social Forces* 67. 2. pp. 281-315., Massey, D. S. & Denton, N. A. (1988)
- *Területi egyenlőtlenségi mutatók*. Nemes Nagy J. (1984) In: Sikos T. T. (szerk.): *Matematikai és statisztikai módszerek alkalmazási lehetőségei a területi kutatásokban*, Akadémiai Kiadó, Budapest pp. 65-79.
- *Lakóhelyi szegregáció és foglalkozási rétegződés*, O. D. Duncan és B. Duncan (1955)
In Városshociológia, 182-202.
- *Ethnic segregation and assimilation*, O. D. Duncan, S. Lieberman (1959) *American Journal of Sociology*, 364-374
- *Structural balance, mechanical solidarity, and interpersonal relations*, J. A. Davis (1963)
- *A Methodological Analysis of Segregation Indexes*, O. D. Duncan, B. Duncan (1955)
- *Variációk a társadalmi integráció témájára*, Ferge Zs. (1990)
- *Sokszínűség Józsefvárosban*, Boros L., *Fabula Sz.* (2017)
- *Studentification, diversity and social cohesion in post-socialist Budapest*, *Fabula Sz.*, Boros L., Kovács Z., Horváth D., Pál V., *Hungarian Geographical Bulletin* (2017) 157-173.
- *Vertikális lakóhelyi szegregáció vizsgálata Szeged példája alapján*, Vámos R. (2020)